

Diariernr

10-2021-0488

Vårt datum/Our date

2021-06-30

Vår referens/Our referece

Maria Andersson-Iseppi

Ert datum/Your date

2021-02-01

Er referens/Your reference

I2021/01065

i.registrator@regeringskansliet.se

kopia: i.e.remissvar@regeringskansliet.se;

fredrik.norlund@regeringskansliet.se

Synpunkter avseende Energimarknadsinspektionens remiss av rapporten Oberoende aggregatorer: Förslag till nya regler för att genomföra elmarknadsdirektivet (Ei R2021:03)

I enlighet med NordREGs förslag

Sammanfattning

Göteborg Energi är positiva till grundtanken med aktiva kunder på elmarknaden och ser att aggregatorer kan komma att få en viktig roll för att underlätta deltagande på de olika marknadsplatserna. Utmaningarna i elnätet är väl kända och det kommer att vara avgörande att använda smarta lösningar för att bidra med nytta i elsystemet och vi ser att aggregering är en del av lösningen. Därför är det viktigt att regelverket strävar efter att skapa en ökad systemnytta och inte enbart på att möjliggöra den oberoende aggregatorns inträde på marknaden. Rätt utnyttjad kommer aggregering att utgöra en viktig del för att öka flexibiliteten på elmarknaden vilket är nödvändigt för att tillvarata ökningen av variabel elproduktion i systemet och tillgodose den ökade elektrifieringen som nu sker i samhället.

Göteborg Energi ser positivt på att den oberoende aggregatorn blir ekonomiskt ansvarig för de obalanser som denne orsakar.

Utifrån Ei:s två föreslagna alternativ är Göteborg Energis bedömning att alternativ 1 ger de bästa förutsättningarna för både oberoende aggregator och marknadens befintliga aktörer. Vi vill dock lyfta fram att det finns flera delar som är otydligt beskrivna och att det därmed krävs förtydligade för att regelverket ska kunna implementeras. Det är även viktigt att säkerställa att en reell styrning sker i kundens uttags- eller inmatningspunkt, så att det skapas en verklig nytta i elsystemet. Att enbart ställa höga krav på de undermätare som installeras hos kunden säkerställer kvalitet på mätvärden men driver samtidigt kostnader utan att garantera att en faktisk nedstyrning har skett.

Förslaget fokuserar på att den nya aktören, oberoende aggregator, ska ges möjlighet att komma in på marknaden, vilket är i linje med direktivet. Göteborg Energi anser däremot att det saknas tydlighet i det föreslagna regelverket bl. a gällande vilket ansvar aggregatorn har gentemot marknadsens övriga aktörer. I remissen (Ei R2020:02) Ren Energi-paketet föreslogs den oberoende aggregatorn omfattas av skyldigheter gentemot kund vad det gäller avtal, avtalsvillkor, faktura och faktureringsinformation, vilket Göteborg Energi anser skapar bra förutsättningar för att undvika att oseriösa aktörer söker sig till elmarknaden. I det förslag som föreligger saknas helt förslag på regelverk som den oberoende aggregatorn ska ha att förhålla sig till gällande fränkoppling, avtalsvillkor, rapportering och informationsplikt för att nämna några.

Göteborg Energi anser att det, utan ett tydligt regelverk, finns risk för suboptimering i elsystemet. Vi anser även att kundernas förtroende för marknads aktörer liksom transparens avseende bidrag till energisystemnyttan är avgörande för att skapa intresse för kunderna delta på elmarknaden. Regelverket bör därför utformas så att kunderna kan vara med och bidra till bästa möjliga nytta för kraftsystemet och därmed att uppnå den bästa nyttan ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Det bör således finnas ett överordnat krav i regelverket på att flexibilitetsåtgärder måste stödja och inte underminera systemet och att det beaktar risken för att den oberoende aggregatorn tjänar på bekostnad av det befintliga elhandelsföretaget, och i slutändan kunden, utan att verklig systemnytta uppnås.

Konsekvenserna av förslaget för de aktörer som verkar på marknaden beror dock på flera faktorer. Exempelvis om Svenska Kraftnät får i uppdrag att utveckla kompensationsmodellerna och i vilken utsträckning aggregatorer väljer att verka inom modellerna och kundernas intresse att teckna dessa avtal. Det är först i samband med utformandet av modellerna som konsekvenser för övriga aktörer däribland Göteborg Energi Nät och Göteborg Energi Din El kan analyseras mer i detalj.

Kundperspektivet

Direktivet syftar till att kunderna ska ges möjlighet att vara aktiva och delta på elmarknaden med sin efterfrågefleksibilitet, vilket är positivt. Samtidigt är det viktigt att det finns tydliga regelverk för de nya aktörerna på marknaden för att det i förlängningen ska vara tryggt för kunden att ingå avtal med en aggregator. Kunderna är redan idag utsatta för oseriösa aktörer på elhandelsmarknaden vilket föranlett att Ei startat ett projekt för att utreda och ta fram åtgärdsförslag för att komma tillrätta med oschyssta affärsmetoder på elmarknaden. Göteborg Energi välkomnar en sådan utredning och att den även kan ha bäring på de nya aktörerna på marknaden och därmed motverka att oseriösa aktörer får tillträde till aggregatorsmarknaden. Kunderna behöver tydlig information om vad som gäller om de väljer att teckna avtal med en aggregator. De modeller som föreligger i förslaget är komplexa och riskerar att öka kostnaderna för kunden t ex genom flera installerade undermätare. Kundernas förtroende för marknads aktörer är avgörande för att skapa intresse för dem delta på elmarknaden. Göteborg Energi anser därför att det måste finnas en större tydlighet i de kommande förändringarna i regelverket än vad som presenteras i förslaget.

Påverkan på marknads aktörer

Enligt Ei:s förslag kan en kund ingå ett aggregationsavtal oberoende av och utan godkännande från sin elleverantör. De oberoende aggregatorerna, å sin sida, ska ha rätt att komma in på marknaden utan medgivande från andra marknadsaktörer. Samtidigt ska inte befintliga aktörer (elnätsföretag, balansansvarig eller elhandelsföretag), ges möjlighet att ta ut några avgifter eller ställa några andra krav med anledning av aggregatorsavtalet.

Avtal med befintlig elhandlare

En utmaning som det föreslagna regelverket inte tar hänsyn till är hur avtalsförhållandet mellan befintligt elhandelsföretag och kund påverkas. Vi anser att detta bör regleras, då det utgör en stor ekonomisk risk för det befintliga elhandelsföretaget. Det skulle exempelvis kunna röra sig om elintensiv industri, och därmed handla om stora energivolymer som tas över av en oberoende aggregator. I ett sådant scenario drabbas den befintliga elhandlaren hårt.

Göteborg Energi anser att det krävs tydligare regelverk avseende fastprisavtal i samband med att oberoende aggregatorer kommer in på marknaden. När kunder med fastprisavtal väljer att ingå avtal med en oberoende aggregator, eller om en aggregator kliver av ett avtal, riskerar kundens elhandlare att påverkas ekonomiskt. I båda fallen riskerar elhandlaren att behöva hantera volymer som denne inte pris säkrat. I förslaget framgår inte hur det ekonomiska ansvaret gällande volymer i fastprisavtal ska regleras. Göteborg Energi anser att dessa ansvarsförhållanden bör regleras för att skydda elhandlaren mot ekonomiska risker kopplat till ingångna avtal och att elhandelsföretaget bör ha möjlighet att omförhandla eller avsluta avtal utan det ska anses vara ett diskriminerande handlande gentemot en kund som ingått avtal om aggregering. Det kan annars finnas en risk för att det öppnas en möjlighet att komma ur ett avtal utan konsekvenser för kunden. Det skulle även kunna leda till att övriga elhandelskunder får bära en högre riskpremie, och att komplexiteten i olika avtalsformer ökar vilket kan motverka aktiva kunder.

I rapporten saknas en analys av konsekvenserna för elmarknaden, dels för produktutbudet, dels för prissättning mot kund, om elhandelsföretag måste ta höjd för denna typ av risk. I alternativ 1 bör det tydliggöras att ingångna avtal ska gälla eller hur och till vilken ersättning dessa avtal kan avslutas.

Göteborg Energi anser att Ei:s förslag saknar tydliggörande av den oberoende aggregatorns skyldigheter avseende avtalsvillkor, fakturering och leverantörsbyte.

Vad händer exempelvis i det fallet kunden har avtal med två elhandelsföretag (en kopplat till uttagspunkten och en ytterligare bakomliggande balanspunkt) och kunden brister i sitt avtalsförhållande med ena parten som begär fränkoppling av kund? Kopplat till avtalsförhållandet är även vad som händer i det fall kunden inte sköter sina skyldigheter i avtalet mot endera parten – t.ex. om den någon part väljer att häva avtalet blir då kunden anvisad en elhandlare för den delen av volymen? Eller om det skulle gå till en fränkopplingsituation kan man fränkoppla delar av kundens volym?

Oberoende aggregering med ekonomiskt ansvar för obalanser

Alternativ 1 – Flera balansansvariga kopplade till samma uttags- eller inmatningspunkt

Göteborg Energi ser positivt på att den oberoende aggregatorn blir ekonomiskt ansvarig för de obalanser som denne orsakar och att den modell som idag tillämpas av energitjänstföretag, utan ekonomisk ansvar, inte längre kommer att tillåtas. Men vi ser ett antal utmaningar med i den föreslagna modellen vilka kräver ett förtydligande regelverk för att säkerställa såväl kvalitet på mätvärden som ekonomisk risk för dagens balansansvariga och elhandlare.

I den föreslagna modellen tar den oberoende aggregatorn över elleverans och balansansvar för en del av kundens elkonsumention/elproduktion, den flexibla resursen, i balanspunkten. Den oberoende aggregatorn kan själv vara elhandelsföretag eller samarbeta med ett elhandelsföretag.

I balanspunkten ställs krav på separat mätning av den oberoende aggregatorns energivolymer. Göteborg Energi ställer sig bakom förslaget att kostnaden för undermätare i balanspunkten, inklusive installation och rapportering av mätvärden ska belasta den oberoende aggregatorn, eller dennes kund.

Göteborg Energi anser att rätt kvalitet på mätdata är en förutsättning för att det ska bli korrekt ur ett balans-och kraftanskaffnings perspektiv. Vi är positiva till förslaget att SWEDAC får i uppdrag att utarbeta kvalitetskrav på mätarna. Vi vill dock poängtera att dubbla (eller fler) mätare hos kund är kostnadsdrivande samtidigt som undermätare av ev. lägre kvalitet kan leda till problem avseende mätning och avräkning.

Ei förslår att elnätsbolagen ska ansvara för avräkningen av mätvärden fram till dess "hubben" är på plats. Det ställer höga krav på kvalitet i mätdata för att i det som rapporteras till elnätsbolagen ska vara korrekt. Ur elnätsbolagens perspektiv är hög kvalitet på mätdata avgörande för en korrekt avräkning och rapportering till andra berörda aktörer på elmarknaden. I förslaget saknas det beskrivning av den oberoende aggregators skyldigheter i samband med hantering av mätvärden. Hur den oberoende aggregatorn ska rapportera mätvärden och hur ansvaret för uteblivna mätvärden ska hanteras är exempel på områden som behöver klargöras. Vidare framgår det inte av förslaget hur och vilken kommunikation som ska ske mellan de den oberoende aggregatorn, elnätsbolaget och kunden och vem som är skyldig att säkerställa att kunden alltid har rätt information.

I samband med att många nya aktörer kommer in på marknaden kommer sannolikt kundernas frågor att öka och elnätsföretagens kundtjänst kommer troligtvis vara de som kunderna vänder sig till. Det är därmed högst troligt att de administrativa kostnaderna för elnätsbolagen avseende te x hantering av mätvärden och kundtjänst kommer att vara högre än det som antas i förslaget. Enligt Ei:s förslag ska elnätsbolagen inte ha möjlighet att ta ut en kostnad för hanteringen av mätvärden utan kostnaden ska istället fördelas på kundkollektivet. Förslaget att kollektivisera dessa kostnader innebär att de kunder, troligen lägenhetskunder, som inte kommer att ha samma möjligheter till aktiv styrning ändå kommer att drabbas av dessa kostnader, till förmån för t ex villakunder med värmepump, egen elbilsaddare och solceller på taket, som får ekonomisk ersättning från att aktivt delta på marknaden. Göteborg Energi anser därför att det är rimligt att den oberoende aggregatorn belastas med de ökade administrativa kostnaderna istället för att fördela dem på kundkollektivet.

Hur säkerställs en reell styrning?

Göteborg Energi anser att det ur ett systemperspektiv är nödvändigt att åstadkomma reell nedstyrning. I förslaget med balanspunkter innanför inmatnings/uttagspunkten finns det risk att kunden ges incitament att agera kontraproduktivt genom att t ex ladda sin elbil via hushållsel eller använder elradiatorer när en oberoende aggregator styr ner kundens värmepump. I ett sådant scenario har dels balansansvarig hamnat i obalans och ingen reell nedstyrning mot anslutande elnät har åstadkommit, vilket inte är samhällsekonomiskt försvarbart.

Göteborg Energi anser att trots höga kvalitetskrav på mätare, som kan innebära en dyr lösning för kunden, så garanteras inte en faktisk nedstyrning så länge det finns möjlighet att göra omkopplingar innanför inmatnings/uttagspunkten.

Det är i inmatnings/uttagspunkten som det faktiska uttaget ska värderas. De nya mätare som kommer att installeras av elnätsbolagen kan hämta mätvärden med 15 minuters intervall vilket skulle kunna möjliggöra noggrannare lastprognoser. Prognosen på kundens lastprofil jämförs

med uppskattade/förväntade effektuttag på jämförbara kunder och kan sedan ligga till grund för att beräkna värdet av styrningen. Göteborg Energi anser därför att en mätteknisk lösning inte ska förkastas utan att den bör utredas vidare.

Alternativ 2 – En balansansvarig, med modell för ekonomisk kompensation mellan parter

Göteborg Energi anser att det är det svårt att bedöma förslaget om modell för ekonomisk kompensation mellan parterna då det finns ett antal osäkerheter i den framtida utformningen av modellen.

Fördel med den här modellen är en lägre kostnad för kunden vad det gäller mätutrustning då det inte krävs extra mätare, samtidigt som en modell för ekonomisk kompensation mellan parter är utmanande att implementera med en hundra procentig rättvisa. Förslaget att använda referensprofiler för att beräkna och fördela obalanserna måste ses i sin helhet innan en bedömning kan göras. Det är viktigt att metoden för den/de referensprofil/er som införs inte missgynnar en viss typ av aktör. Vidare anser vi att det är positivt att SvK föreslås få uppdraget att fastställa kompensationsmodellen men samtidigt är det oklart hur referensprofiler och reglerat pris kommer att tas fram och vilken påverkan det kommer att få på marknaden. I förslaget är det även oklart hur befintlig elhandlarens kraftanskaffning ska hanteras.

Vi ser även att det är problematiskt att ta fram ett reglerat pris. Det är svårt att besvara vad som är "rätt pris" då det beror av flera faktorer vilka kan baseras på prissäkring på den finansiella marknaden, handel på dagen före respektive intradag marknaderna eller reglerpriser. En grundläggande beståndsdel i en konkurrensutsatt marknad är den fria prisbildningen och vi ser en uppenbar risk för att införa en modell där någon fastställer ett reglerat pris. Dessutom kan ett reglerat pris, beroende av vad det blir, undandra flexibilitet från dagen-före och intra-dag marknaden.

Slutligen, ju fler oklarheter som existerar i en modell desto större riskexponering har aktörerna vilket i slutändan leder till ökade kostnader för kund.

Utöver ovan ställer sig Göteborg Energi AB bakom Energiföretagens synpunkter på förslaget.

Göteborg Energi som ovan

Håkan Thorbjörnsson